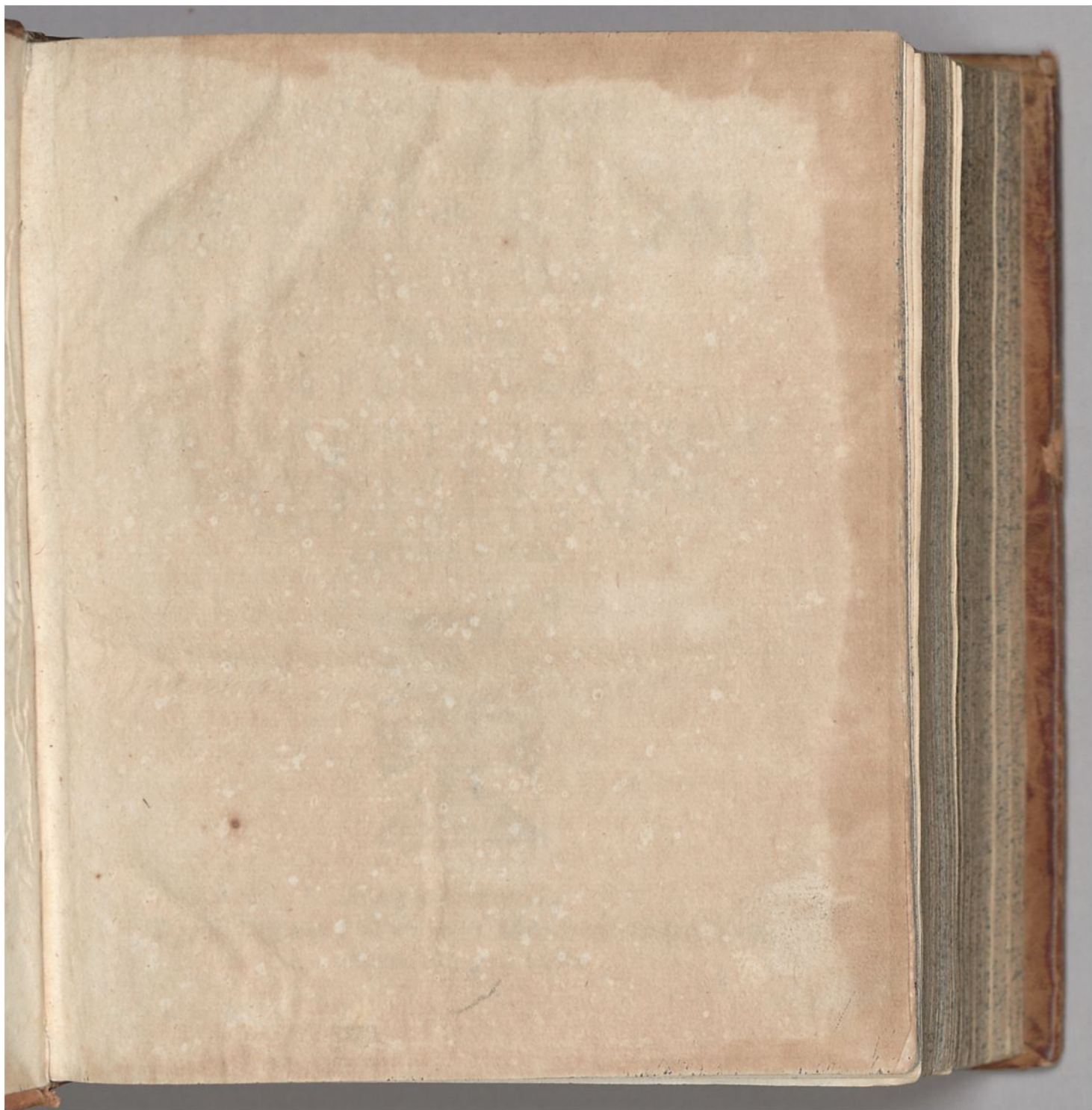

Leibn. Marg.
41

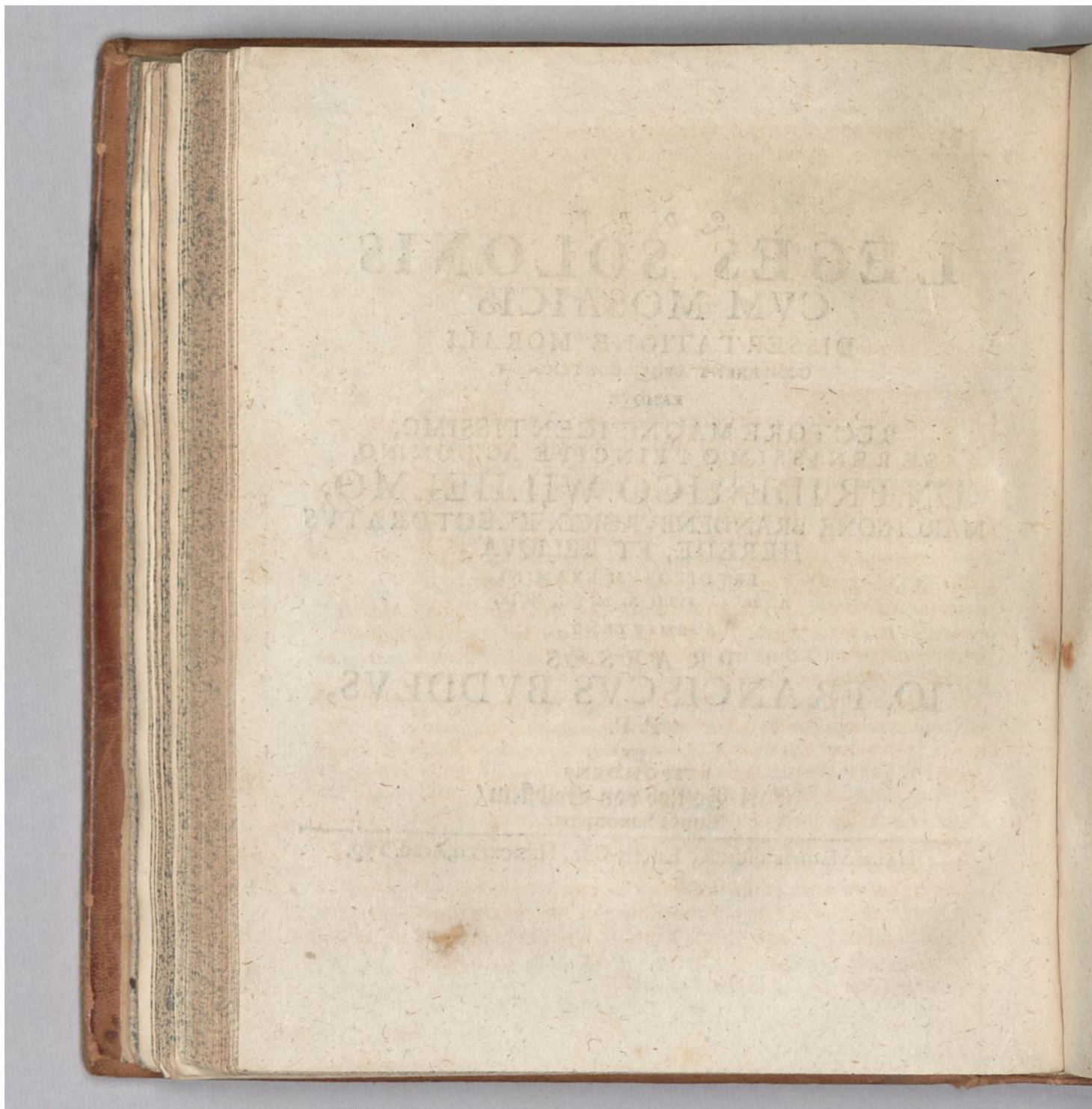
Varia ethica.

5a

Q. D. B. V.
LEGES SOLONIS
CVM MOSAICIS
DISSERTATIONE MORALI
CONFERENT ATQVE CONTENDENT,
EAMQVE
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. FRIDERICO WILHELMO,
MARCHIONE BRANDENBURGICO, ELECTORATVS
HEREDE, ET RELIQA
ERVDITORVM EXAMINI
A. D. IVLII A. M. DC. XCIX.
SVBMITTENT
PRAESES
IO. FRANCISCVS BVDDEVS,
P. P.
ET
RESPONDENS
Carl Gottlob von Goldstein/
Eques Saxonicus.

HALÆ MAGDEBURGICÆ, Literis CHR. HENCKELII, Acad. Typ.

Q. D. B. V.

§. I.

Doctrinam moralem sapientissimi viri, SOLONIS, postquam paucis delineauimus, operae quoque fuerit pretium, de legibus eius aliquid proferre in medium. Namque ut Attici iuris, cuius haud exiguum partem SOLONIS leges conficiebant, celebritatem, aliasque causas taceam, constat, obseruatumque est doctissimis viris, * ipsos Romanos, qui tamen non * vid. Io. armis minus, quam legibus suis magnam Europae partem Vincentius occuparunt, prima velut iuris sui elementa SOLONIS instituta, sanctionibusque celeberrimis, debere. Possem hoc av- *Grauna in* *specimine* RELII VICTORIS, ** AVGVSTINI, * PAVLI DIACONI, * aliorumque, *prisci iuris* testimoniis comprobare: sed omnium instar LIVIVS* erit, qui p. 29. *Opu-* ita hac de re verba facit: cum de legibus conueniret, de latore tan- *scul. Romae* tum discreparet, missi legati Athenas Sp. Postumius Albus, A. Man- *A. 1699. edi-* lius, P. Sulpitius Camerinus, iussique inclyras leges Solonis describere. *torum.* Atque rem ita se habere facile deprehendet, cui volupe fue- *** de Vir. II-* rit, antiquas Romanorum leges, cum SOLONI, contendere *lustris. cap.* & comparare. *XXI.*

§. II. Video tamen doctissimos viros SAMVELEM PETI- ** de Ciu.* TVM, atque IO. MEVRIVM, tanta industria in Attico iure illu- *Dei lib. II.* strando, legibusque SOLONIS explicandis, & in vnum conge- *Cap. XVI.*

Az

ren-

** *Hist. Misc. lib. I.* * *lib. III. Cap. XXXIV.*

rendis, versatos esse, vt nihil fere addi possit. Hoc ergo mihi relictum putavi, vt altius ascenderem, fontemque indicarem, ex quo primo SOLONIS, & deinde adeo ipsorum Romanorum, antiquissimae profluxerint sanctiones. Diuinas innuo leges, per MOSEN populo Israelitico datas: quibuscum SOLONIS ita componam, ut eas haud raro plane inter se conuenire, ostendam, sicubi autem discrepent, MOSAICAS quidem longe sanctiores, aequitatieque & iustitiae magis conuenientes esse, demonstrem. Praeuiuit quidem & hic nobis exemplum PETRVS

*** in D. E. DANIEL HVETIVS, ** sed ita praeuiuit, vt multa quae addi possent, & vberius accuratiusque edisseri, reliquerit.*

prop. IV. §. III. Id dubium alicui videri posset, qua tandem ratione leges Ebraeorum edoctus fuerit SOLON. Aegyptiis quidem doctrinam legesque MOSIS non fuisse incognitas, positum apud omnes est extra controuersiam. Constat quoque, SOLONEM Aegyptum doctrinae & inquirendae veritatis gratia

** lib. I. Bibl. adiisse, idque DIODORVS SICVLVS, * DIOGENES LAERTIVS, ** EVSEBIVS, aliique testantur. Legimus quoque apud PLATONEM, ** ab Aegyptio sapiente illi dictum esse: O! Solon, Solon,*

** in Solone p. 30. Graeci semper pueri estis, senex Graecorum est nullus. Ast vero si*

** lib. X. temporum ineamus rationem, eum post leges latas Aegyptum demum petiisse deprehendemus, id quod ex PLUTARCHO, aliisque recte colligit IO. MEVRSIVS. * Non ergo in ista peregrinatione ab Aegyptiis leges suas discere potuit. Super-*

Praeparat. Enangel. Cap. II. est itaque ut dicamus, ob crebra Graecorum atque Aegyptiorum commercia, sapientioribus Graecorum, priusquam etiam

*** in Timaeo p. 22. adirent Aegyptum, multos enim eam adiisse constat, vt accuratius mentem illorum perdiscerent, dogmata praecipua,*

** in vita Solonis Cap. XXVI. p. 101. atque instituta Aegyptiorum non fuisse incognita. Confirmat vero hanc sententiam nostram egregie HERODOTVS. ***

** lib. II. Cap. XXII. Namque legē SOLONIS, qua vnumquemque apud Areopagitas*

*add. Io. Vincentius Graecina l. c. p. 26. indicare iussit, quo se quaestus genere tueretur, sibi que victum compararet, & ignauos puniri, ab Aegyptiis eum accepisse, diserte innuit. Idque DIODORVS quoque SICVLVS * testatur.*

** l. c. Quae nos inducunt facile ad credendum, ceteras quoque Ebraeo-*

** l. c.*

braeorum leges ab Aegyptiis eum accepisse. Nec hveti ** ta- ** l. c.
men contemnenda coniectura est, existimantis, per Phoeni-
ces multa Ebraeorum instituta & dogmata Atticae incolis in-
notuisse, quod illi haec littora commerciorum causa frequen-
tarent. Sed accedamus ad rem ipsam.

§. IV. Primo itaque si leges consideremus, quas vter-
que, MOSES & SOLON, de homicidio eiusque poena tulit, eas
in multis inter se conuenire capitibus,prehendemus. Ille
quidem homicidam capite plecti iubet: * *Qui percasserit & * Leu. XXIV.
occiderit hominem, morte moriatur.* Sed deposcebat sibi hocce 17. Num.
munus homicidam puniendi proximus interempti agnatus, XXXV. 31.
qui ideo vindex sanguinis audit. ** Huic enim a magistratu add. 10. Sel-
concessa ea potestas intelligebatur, ut eo certius poena tam denus de I.
atrocis delicti exigeretur, cum ceteroquin priuato eiusmodi N. & G. iu-
quid non liceat. Apud Athenienses non quidem capitali, xra discipli-
sed tali poena, quam capitali duriores censebant, homicidae nam Ebrae-
afficiebantur. * Namque Draconis, cuius leges ob summam orum lib. IV.
seueritatem sanguine scriptae dicebantur, & quas ARISTOTE- Cap. I.
LES ** non hominis, sed draconis esse dixit, constitutione, ho- ** vid. Num.
micidae non tantum institutis patriis prohibebantur, & quod XXXV. 19.
summae ignominiae loco ducebant, a malluuiis, libationi- * vid. Meur-
bus, crateribus, fanis, arcebantur, sed bonis quoque vniuersis suis in The-
excidebant, solon autem cum ceteras Draconis leges oba- mide Attica
speritatem & poenarum magnitudinem, abrogasset, eas ta- lib. I. Cap.
men, quas de homicidii poena tulerat, confirmauit, ut auctor XV. p. 41.
est PLVTARCHVS * atque AELIANVS. ** Sed hoc non ita capio, ac ** lib. II. Po-
si ideo plane poena capitali non fuerint puniti. Namque lit. cap. X.
postquam ita omnibus priuilegiis exutierant homicidae, v- * in Solone
nicuique impune eos occidere licebat, idque ex decreto so- p. 82.
lonis. Testis est DEMOSTHENES, * qui legem hanc refert: * Hist. Var.
*Homicidas liceat occidere in nostro territorio, & in carcerem abducere lib. VIII.
ut in axe Solon statuit.* Plane ut apud Ebraeos itidem priuati cap. X.
armabantur publica auctoritate in homicidas. Sed cogn- * Orat. in A-
torum quoque hac in re praecipuae apud Athenienses erant ristöcratem
partes. Diserte hoc docet DEMOSTHENES: ** *iubet enim lex ap. Meur-
Iudices, ut cognati caedes prosequantur, usque ad sobrinos, &c.* sum in

A 3

§. V. Themide

*Attica lib. I. Cap. XX. p. 57. ** Orat. in Euergum. ap. Meur-
sum l. c. p. 54.*

§. V. Sed & inuoluntariae caedis quaedam apud Ebraeos erat poena. *Qui casu vel ignorans, inquit MOSES, * occidit hominem, fugiet ad ciuitates refugii, ibique manebit ad mortem pontificis.* Erat exilii quaedam species, cum homicidii inuoluntarius de I. N. rii reus in vrbes refugii se recipere tenebatur. Ast exilio quoque G. iuxta que apud Athenienses multabatur, si quis inuoluntariam disciplinam caedem commisisset. Docet hoc THEON: ** *Ac ne inuoluntariae Ebraeorum rursus quidem caedibus omnino ignoscunt, verum voluntarias odere magis.* lib. IV. cap. sed supplicium quoque his ipsis inuenere, exilium constituentes. Quem II. admodum autem apud Ebraeos exilium non erat perpetuum, ** in paradigma in nere homicida tenebatur, ita nec apud Athenienses perpetuum fuit. Diserte hoc testatur LIBANIUS: * *ex duobus homicidam apud Meurdis alter (homicidii inuoluntarii reus) reuertitur: alter exulatum in The-perpetuum.* Nimirum placatis interfecti consanguineis, & mide Attica lustratione facta, redire illi fas erat. Quae omnia Mosaico-lib. I. cap. rum Atticorumque rituum conuenientiam satis euincunt. Id XVI. p. 44. tamen dissimulare nequeo, non constare, an a SOLONE hae leges de caedis inuoluntariae poena fuerint profectae, cum SOLONIS leges deinceps ab aliis auctaefuerint. Asylorum autem dum iniecimus mentionem, id addere haud abs re fuerit, quod apud Athenienses ara misericordiae asylum eo confugientibus praeberit, ut inde non potuerint abduci. Quod itidem ex Ebraeorum institutis ad eos profluxisse, valde nobis fit verosimile. Namque & apud illos altare exterius criminis cuiusdam reis, perfugium aliquando praeuisse, viri

** vid. E-harum rerum periti docent. **

§. VI. Connubiorum leges apud Ebraeos plane fuisse singulares, constat. Inter illas autem eminet ea, qua quis Iacobus Cratris sui sine prole defuncti, uxorem ducere tenebatur. Si merus de a-frater mortuus sit, inquit MOSES ** *sine liberis, uxorem accipiet fratris exteriori ter eius, & suscitabit semen fratri suo, & primogenitum nomine eius templi se-nominabit.* Sed constat iam ante legem a MOSE promulgatam, cundi cap. apud Patriarchas, hunc morem fuisse frequentatum, ** quin X. §. III. p. & apud Aegyptios simile quid obtinuit, si nonnullis credimus.

158.

* Deut. XXV. 7. ** vid. Gen. XXXVIII. 8. add. Guilielmus Gaue in Dissertat. Antiquitatibus Apostolicis praemissa part. I. §. VI. p. 16.

mus. * Certe quam ad rationem huius legis inuestigandam, *vid. Mars-
 nonnulli Ebraeorum afferunt metempsychosin, **eam in Ae- hamus in
 gyptiorum scholis inuentam, & inde propagatam ad alias Can. Chron.
 gentes fuisse, rerum harum peritis est obseruatum. Quicquid Sec. IX. p.
 huius sit, SOLONEM nostrum hic quoque pressisse MOSIS vestigia, 137.
 manifestū est. Iubebat enim, inquit DIODORVS SICVLVS* ut genere ** conf.
 proximus orbam iure in matrimonium sibi posceret, & vicissim illa quoq; Seldenus in
 nuptias sibi genere proximi ex lege assereret. Atque huic necesse erat Vxore &
 orbam ducere, quamuis pauperem, aut quingentas ei drachmas in bracea lib. I.
 dotem dare. Meminitque huius legis TERENTIVS: ** Lex est, ut cap. XIII.
 orbae, qui sunt genere proximi eis nubant: & illas ducere eadem * lib. XII. p.
 haec lex iubet. In eo saltem discrimen intercedit, quod pro fra- 628. add.
 tre cuius partes has esse voluit MOSES, genere proximum hoc Meursius
 officio fungivoluerit SOLON, ad alios ita, praeter fratrem, Lect. Attic.
 eam legem extendens. lib. V. cap. I.

§. VII. Atque videtur profecto SOLON eam de matrimo- it. in Solon
 nio animo concepisse opinionem, quae & rectae rationi, & cap. XVI.
 sanctissimis Numinis institutis, per MOSEN promulgatis, per- **in Hecyra
 quam est conueniens. Namque ad sobolem procreandam Att. I. Sc. II.
 cumprimis si matrimonium comparatum sit, tum quidem fi- vid. quoque
 nis, diuinis legibus praescriptus, coniugibus constitutus pro- in Phormio-
 positusque merito censetur. Eadem autem & SOLONIS fuit ne Att. II.
 sententia, quippe qui nuptias liberorum tantum quaerendo- sc III.
 rum causa contrahi voluit: idque lege statuisse, refert etiam,
 quanquam omisso SOLONIS nomine, ISIDORVS PELUSIOTA: ** lib. III. Ep.
 & apud Athenienses legitimum coniugium liberorum querendorum CCXLIII.
 causa fieri dicebatur. Sane libidinis, aut aliarum cupiditatum
 explendarum causa in amplexus conjugales ruere, id quidem
 est coniugii sanctitatem profano ausu turpiter contaminare.
 Dispiciendum tamen hic sedulo, quid naturae, quidue posi-
 tivae Numinis fanciant leges, quae de realibi exponimus. Id
 potius addimus, ut per leges a MOSE latas non quibusuis licu-
 it, connubiale inter se inire fedus: ita & SOLONEM noluisse,
 vt fratres ducerent sorores vterinas: nam confanguineas
 permittit. Testis est PHILO: ** deinde praeceptum est de non du-
 cenda

** de Legib. specialib. lib. II. p. 544. add. Meursius in Themide
 Attica lib. I. cap. XIV. p. 39.

cenda sorore, omnino honestum, & ad temperantiam tendens ac modestiam. Et Solon quidem Atheniensis consanguineas ducere permittens, vterinarum tamen nuptiis interdixit: contra vero Lacedaemoniorum legislator vterinarum concedens, consanguinearum matrimonio abstinere iubet. Vterque & Atheniensium & Lacedaemoniorum legislator, & male, & bene, quod quasdam fratrum ac sororum nuptias permiserint, quasdam prohibuerint, vter

* *Leu. XVIII.*

& *XX.*

** *de I. N. &*

G. iuxta disciplinam

Ebraeor. lib.

V. Cap. VIII.

p. 605.

melius, si ex ratione rem aestimemus, incertum; aut utroque longe rectius MOSES, * tum vterinas, tum consanguineas sorores ducere in matrimonium prohibuit, quin & cum aliis sanguinis aut affinitatis vinculo iunctis, connubiale inire fedus noluit. Sed observandum porro, Doctorum Ebraeorum, uti demonstrat IO. SELDENVS, ** hanc esse sententiam, in ipsis rerum initiis, cum praeter primos parentes, eorumque liberos, nondum quis in orbe hocce degeret, dispensante Numine, fratribus fas fuisse, sorores tum vterinas, tum consanguineas ducere: at vero genere hominum aucto & multiplicato, licuisse quidem fratribus ducere consanguineas sorores, neutiquam autem vterinas, donec tandem per legem a MOSE promulgatam, vtrarumque, tum vterinarum, tum consanguinearum nuptiae prohiberentur. Videtur itaque & ista traditio ad gentes propagata, perque eam SOLON inductus, ut concessis consanguinearum nuptiis, vterinarum prohiberet. Certe ex hisce talibusue documentis recte colligi, famam diuinae legis de gradibus quibusdam consanguinitatis pro-

* *de I. B. &*

P. lib. I I.

Cap. V. §.

XIII.

** *in Themide Attica*

lib. II. Cap.

XXVI. p. 129

* *l. c. lib. V.*

Cap. I. & II.

hibitis ad gentes peruenisse, erudite observat HVGGO GROTI-
vs, * cui nemo non suffragabitur, qui haec accuratius secum
exponderit.

§. VIII. Nefas quoque fuit apud Athenienses ducere nouercam, quin capitale, cum ea rem habere. Ex MARCELLINO hoc docet IO. MEVSIVS. ** Ast an ex SOLONIS praescripto hoc profluxerit, definire non audeo. Apud Ebraeos coniugium priuigni & nouercae fuisse prohibitum, constat. Doctores quidem gentis huius, etiam ante legem a MOSE latam nefas fuisse priuigno ducere nouercam, recte contendunt apud IO. SELDENVM. * Sed huius quoque legis apud Ethnicos longe lateque dimanauit fama, unde Graeci pariter ac Romani in-

gens

gens duxerunt facinus, si quis ausus esset: *thalamos incestare nouercae*. Atque haec ratio est, cur diserte PAVLVS ** quoque A- ** *Ephes. II.* postolus profiteatur, profanis etiam gentibus talem commixtionem haberi impuram. Atque haec quidem manifesta sunt. I- *VII. 25. add.* dem vero, quod de nouercae priuignique nuptiis diximus, de *Hugo Gro-* diuortiis quoque nobis obseruandum venit. Namque hactenus, *i. e.* nus Atheniensium ac Ebraeorum instituta conueniunt, quod apud utrosque matrimonium perenne esse non debeat, sed solui iterum atque diuelli queat. Ast in eo discrimen deprehenditur, quod apud Ebraeos viro, si displiceat vxor, fas sit, illam dimittere, eique dare libellum repudii. * Apud Athenienses * *Deut.* contra, foeminae, quae virorum contumelias ferre non poterant, si diuertere ab illis vellent, diuortii literas ad archontem *XXIV. 1.* ipsae ferre tenebantur. Sic PLVTARCHVS ** memorat, Hippa- *Matth. XIX.* retam vxorem Alcibiadis ad archontem accessisse, vt literas di- *7. add. Jo.* uortii apud eum deponeret. Quod ipsum nos conducet, Eth- *Buxtorffius* nicos haud raro potius nonnulla ex Ebraeorum institutis arri- *de Sponsali-* buis *bus & Di-* puisse, quam certo consilio aliquid elegisse, aut rationibus ac *vortiis p. m.* momentis legum expensis diiudicasse, num sibi etiam imitanda *79.* essent, quae alii genti aut concessa, aut iniuncta erant. Equi- *** in Alci-* oem si ex rationis aut naturalium legum praescripto rem aesti- *biade p. 103.* memus, causam non deprehendimus, cur aut utrique, aut huic magis, quam alteri coniugum, nefas fuerit, iustis de causis matrimonii vinculum dissoluere. Ast postquam iure diuino voluntario, vt perennia essent matrimonia, nisi forte ipsum pactum matrimoniale per adulterium, vel alia ratione, ab alterutra parte violatum esset, sancitum fuit, non integrum fuit Atheniensibus, aut aliis gentibus, quod Deus Ebraeis per dispensationem concessit, id quoque ad suae ciuitatis iura ac instituta transferre.

§. IX. Porro furtum, vt nunc ad alia digrediamur, eodem fere modo SOLON puniri voluit, ac MOSES. DRACO quidem, cuius leges SOLONEM abrogasse diximus, capitali affici supplicio fures voluit. Testis est PLVTARCHVS. * Namque, qui *olus*, in- ** in Solone* quit, de DRACONIS legibus verba faciens, *furati erant, vel fru-* *p. 93.* *us hortenses, eodem modo puniri voluit, quo sacrilegos ac homicidas.*

B

Iam

Iam vero constat, poenam tum homicidis, tum sacrilegis mortem fuisse sancitam. Nec juxta SOLONIS leges mitius puniendi
 ** in Solone p. 35. fuere fures, si fidem habemus DIOGENI LAERTIO. ** Hic quippe inter SOLONIS leges hanc quoque refert: ἂ μὴ ἔθῃ, μὴ ἀνελεῖ, εἰ δὲ μὴ, θάνατος ἡ ζημία: quae non posuisti, ne tollas, si quis secus facit, capitale esto. ISAACVS CASAVBONVS ad hunc DIOGENIS locum haec obseruat, quae apprime ad nostrum institutum faciunt: non dubito Solonem accepisse hanc legem a Iudaeis, aut ab Aegyptiis potius, qui ab illis prius eam habuerunt. Quae totidem fere verbis repetit AEGIDIUS MENAGIVS. * Vterque autem suam sententiam confirmat testimonio IOSEPHI, inter leges Iudaicas hanc quoque referentis: ὁ μὴ κατέθῃ τίς, ἐκ ἀναιρήσεται, καὶ ὁ μὴ κατέθῃκεν ἀνέλῃται, εἰς κολάσεις ἔχ' οἷαι παρ' ἑτέροις, ἀλλ' ἐπὶ τὸ μέζον. Nimirum non de quocunque furto, sed de rei, quae non custoditur, ablatione, lex SOLONIS intelligenda est, de qua pariter IOSEPHVS pronunciat, eam grauius fuisse punitam. Et sane ob facilitatem delicti grauiorem ei poenam esse constitutendam, ipsa ratio dicitur. Quo acrius enim ob facilitatem homines incitantur ad delictum committendum, eo magis legum seueritate sunt cohibendi. Idque recte quoque docet HVGOGROTIVS. * Praclare CICERO: Atque ea sunt animadvertenda peccata maxime, quae difficillime praecaventur. Hinc lex diuina per MOSEN Ebraeis data, grauius punit furtum de pascuo, quam de domo. *
 P. lib. II. Cap. XX. §. XXXV. Atque haec si obseruentur, patebit, DIOGENI LAERTIO non re-
 * vid. Exod. XXII. l. 9. fragari AVLV M GELLIVM ** aliosque, † asserentes, SOLONEM voluisse vt duplum esset poena furti. Ita diserte GELLIVS: Solon ex
 ** N. A. lib. XI. Cap. XVIII. septem illis inclutis sapientibus fuit. Is sua lege in fures non vt Dra-
 co antea mortis, sed dupli poena vindicandum existimauit. Etenim fur-
 tum in se spectatum, dupli restitutione punitum a SOLONE fuisse,
 † vid. Meursius in The- ob delicti facilitatem, grauius puniendum censuit, atque id
 mide Attica quidem est, quod innuit lex ejus apud DIOGENEM. Namque si
 lib. II. Cap. I quis tale quid auferat, furtum potius, quam inuentum, di-
 p. 60. & in cendum est, vt AELIANVS †† loquitur, de Biblii verba faciens, a-
 Solone Cap. pud quos etiam res in via repertas tollere non licebat. Ceterum
 XX. p. 74. dum furtum dupli restitutione puniendum voluit SOLON, rur-
 sus

†† Hist. Var. lib. IV. Cap. I.

fustale quid sancivit, quod cum legibus mosaïcis egregie conuenit. Namque diuinus legislator itidem dupli restitutione furtum puniuit. † Nouimus tamen, auctam hanc poe- † *Exod.* nam fuisse deinceps, forte ob delictorum frequentiam, & *XXII. 9.* tempore SALOMONIS furtum septupli restitutione fuisse expiandum. †† Quin, juxta juris Noachidici praescriptum, tum *Proverb. IV* cetera delicta, quibus Noachidarum leges violabantur, tum *31.* furtum simplex quoque morte puniendum fuisse, Doctores † *ap. Seld.* Ebraei existimant. † Quicquid hujus sit, SOLONIS leges cum *num de j.* MOSAÏCIS hic accurate consentire constat: saltem in eo disci- *N. & G. ju-* men deprehenditur, quod apud Athenienses, dupli poenam *xta discipli-* meritis, etiam per dies quinque, ac noctes totidem, vinctus o- *nam Ebrae-* mnium ad spectui exponebatur. †† Forte reipublicae necessitas *orum lib.* hic legislatorem seueriorem esse iussit. *VII. Cap.*

§. X. Non eodem tamen modo furem nocturnum ac di- *VI. p. 457.* urnum puniri voluit SOLON. In quo rursus Ebraeae legis com- †† *ex De-* parere vestigia, iam pridem, tum aliis, tum maxime HVGONI *mosthenis* GROTIUS* est obseruatum. Peruenit autem ista lex ad Roma- *Orat. in Ti-* nos quoque, relataque fuit in XII. Tabulas. Sed & PLATO** *mocratem* eam dignam censuit, quam suis quoque legibus infereret. Ne *refert* de aliis nunc gentibus dicam, apud quas similis sanctio depre- *Meursius in* henditur. * Omnes nimirum istae leges in eo conueniunt, *Solone Cap.* quod grauius quid in furem nocturnum statuatur, quam in di- *XX. p. 74* urnum, quamuis non omnes eodem modo. Certe lex MOSAI- † *lib. II. de* CA** hoc tantum sancit, si quis deprehensus fuerit in furto, & *I. B. & P.* quidem telo (siue *instrumento perfoſſorio*, ita enim vocem Ebraeā *Cap. I. §.* interpretor) instructus, isque interfectus fuerit, aucto- *XXII.* rem homicidii a poena, qua ceteroquin homicidium puniri †† *lib. IX. de* solet, immunem fore. SOLONIS autem lex ita se habebat: * *Si Legib. p. 510.* quis interdum *supra quinquaginta drachmas furatus fuerit, abduci* † *vid. Io.* liceat *ad Vndecimuiros. Si quis vero noctu quippiam surripuerit, eum Henricus;* & occidere, & inter persequendum vulnerare, & *ad Vndecimuiros, si Boeclerus* cui libet, abducere fas esto. Conuicto autem eorum facinorum, pro- *ad Grotii* pter quae in vincula licet abripi, non liceat datis vadibus satisfacere pro *l. c.* furtis, sed mors poena esto. Diuersam itaque quodammodo so- †† *Exod.* LONIS ac MOSIS legem esse patet: hinc nec vna vtriusque potest *XXII. 2.*

B 2

esse

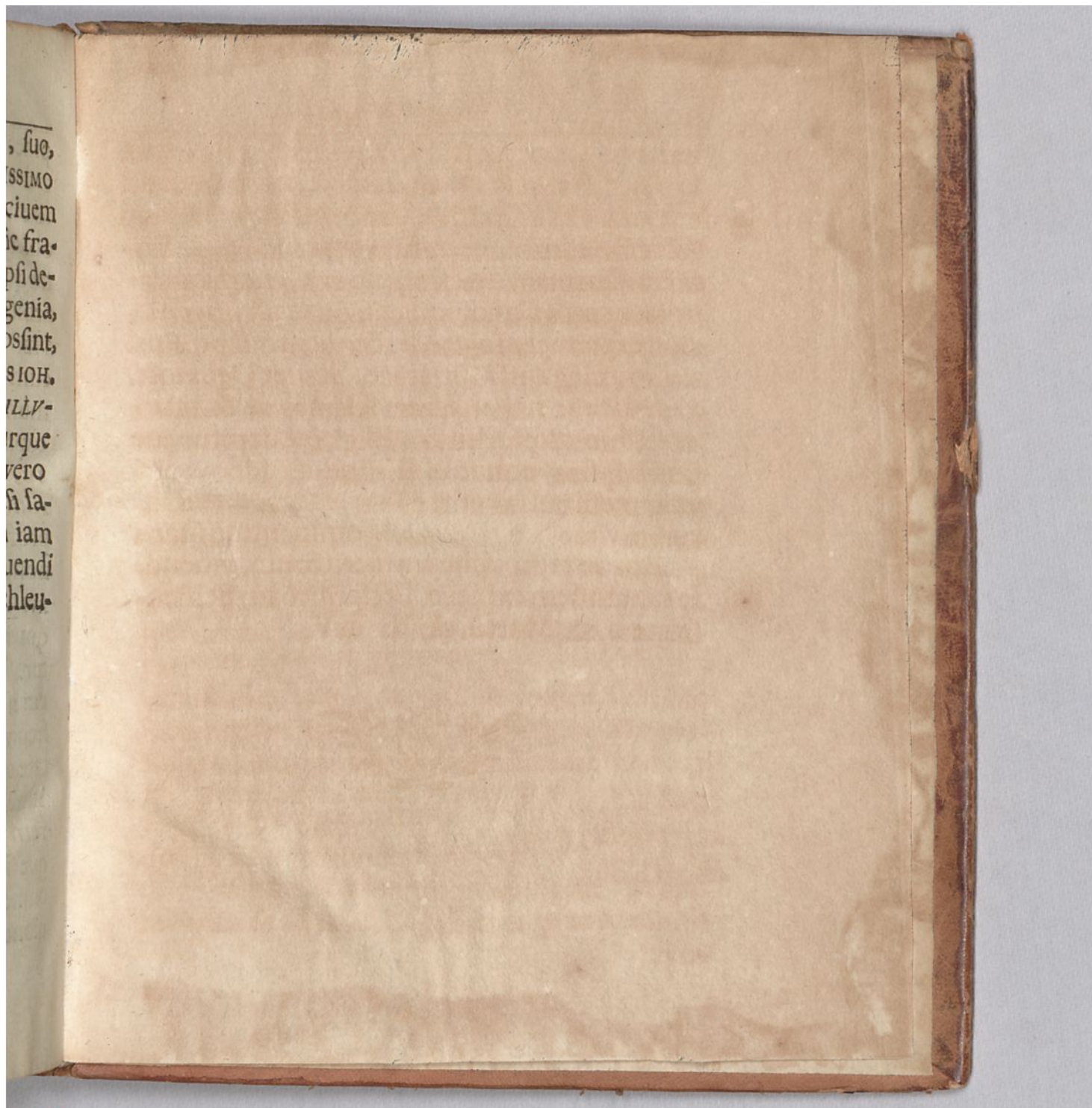
† *ap. Demosthenem Orat. in Timocratem cit. Meursio in Solone l. c*

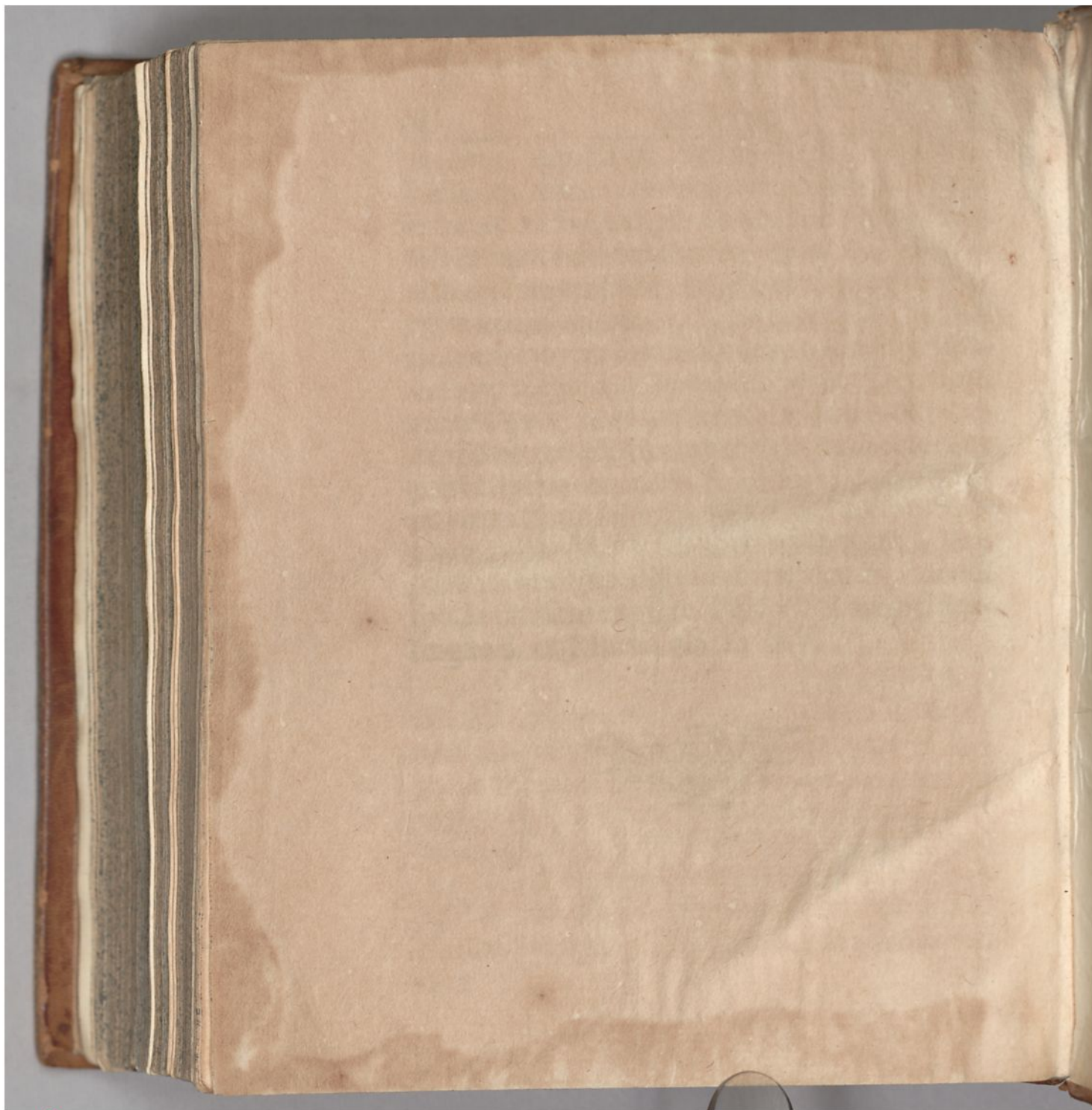
esse ratio, quod non satis secum expendit H. GROTIUS. Namque lex Mosaica ponere videtur, ac si qui furem interfecit, in vitae periculo fuerit versatus. Cumque res noctu peracta ob testium defectum diiudicari accurate nequeat, praesumptio pro eo militare videtur, qui contra forem arma strinxit. Vnde & ex ista lege, ac si pro rerum conseruatione interficere quenquam liceat, neutiquam demonstrari potest. Contra lex SOLONIS, aut occidere, aut persequi furem ac rapere in iudicium permittebat, & tunc supplicium capitale illi constituebat: manifesto argumento, non ad vitae defensionem eum respexisse, sed alia causa inductum, tale quid constituisse. Mihi rursus haec ratio subfuisse videtur, quod ubi minor est custodia hominum, ibi sanctior esse debeat custodia legis. Jam ergo cū noctu dormiunt homines, lex vigilet necesse est, & in minore prouidentia dominorum, maiorē metū furib9 faciat.

§. XI. Ast restant adhuc aliae leges SOLONIS, quae cum MOSAICIS plane conspirant. De pauperie, siue damno a bestia dato, multa sancit MOSES,†† voluitque bouem, qui hominem cornu percussit, lapidibus obrui. De SOLONE PLVTARCHVS: † *Scripsit etiam de pauperie, a quadrupedibus facta, legem, in qua canem qui momorderit, catena quatuor cubitus longa alligatum, noxae dandum esse praecepit.* MOSES ne vsuris se inuicem vexarent Ebraei lege constituit. †† De SOLONE iterum PLVTARCHVS: † *hoc primum fuit, quod in republica ab eo actum, lege lata, ut quae debita tunc existerent remitterentur, deinceps autem, ne in corpora quis foeneraret.* Σεισάχθεια hanc rem vocavit, molliori vocabulo, quasi dicas, oneris excussionem. Meminerunt instituti huius longe nobilissimi plurimi veterum, DIONYSIVS HALICARNASSEVS, †† DION CHRYSOSTOMVS, DIOGENES LAERTIVS †† alique. DIODORVS SICVLVS† diserte addit, hanc quoque legem, ab Aegyptiis accepisse SOLONEM, quo ipso nostram sententiam, SOLONEM ex MOSAICIS fontibus sua irrigasse arua, egregie confirmat. Sed haec pro instituti nostri ratione sufficiant.

† in Solone p. 57. add. Io. Marshamus in Can. Chronico S. c. XVIII. p. 648. † lib. I. p. 47.

†† Exod.
XXI. 28.
seqq.
† in Solone
p. 58.
†† Deut.
XXIII. 19.
Exod. XXI.
25.
† l. c.
† Antiquit.
Roman. lib.
V. p. 417.
†† Orat.
XXXI.

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: ZEN Lebn. Marg. 41 Lebn. Marg. 41, Stück 5a, [18] - -

6832

35
GWL B Hannover
036 855 901

IV 5 A
40
685

